

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:9

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Prof. Dr S. Greijdanus, Kampen; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Dr G. K. Schoep, Den Haag; Dr H. Smilde, Groningen; Prof. C. Veenhof, Utrecht; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Coindre N.V. — Goes.

Postrekening No. 406040 ten name van BUREAU „DE REFORMATIE“ — GOES. Telefoon No. 2424.

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar. Advertentie: 10 cent per mm. Looze nummers 20 cent.

BIEDENDEN INGEBODEN:

De verborgenheden der Hemelen, compl. 2 a: Geen Algemeene wman: Gereformeerd zelfde: Onder volledige: Onze Geloofsbelijgendom des Heeren; Ongeloof en revolutie: Het Godswoord der den; Wilhelm Gronen; vert. door Dr afrazen der Heilige e verschenen destjes yel: Bijbel en Na dhoek der Bijbelache ogie.

G. van Hamel, a.a.: mythen der Egypte-Azië, Indië, Grie-Kelten; William Werken, deelen II A. J. Burgerdijk, (1945).

goed als nieuw. Bureau „De Refor-

INGEBODEN:

„DE REFORMATIE“, f No. 22), 16, 17, souden. A. W. VAN delweg 23 c, Rotter-

len, Tegels, Tin-enz., enz. koopt

UD HOLLAND“, de Vrieselaan 80,

Ederveen (Geld.) HEIDSGEDICHT per regel.

le exemplaren van:

K. SCHILDER, 90%.

dsgezag

K. SCHILDER DEDDENS, 15%.

oekhandel of recht

N A. DE JAGER,

rijgemaakte Geref.

GEL?

ving en prijsopgave Dr.)

STBIEDENDE OP:

din, geb., Schilder; t, geb.; Rijkdom; din, geb.; Van de geb.; Het gepre-geb.; Calvin; Gods getuigenis, door Dr.; Old Test. Intro-geen dogmat. onder-ingen; Theol. des Licht in den Roob; heiding, Dr. Keizer, anus (Bottenburg); „De Ref.“, Goes-

INHOUD: Hoofdartikel: De betekenis van het kerkelijk belijden voor het wijsgeerig denken. I. — Uit de Schrift: Garantie gevende wezens-identiteit, Ex. 3:14, 15. — Kerkelijk leven; Ds Joh. Francke contra Dr H. N. Ridderbos. Theologische Hoogeschool, Bibliotheek Theologische Hoogeschool. De boeman, Militairen! — Uit het pol. en soc. leven: De tyrannie verdrijven, III. — Zending en Evangelisatie: „Her-oriëntering“. — Opvoeding en Onderwijs: De laatste schooldag, I. — Groninger brieven. — Persoonlijk. — Korte berichten. — Kerknieuws. — Correspondentie.

HOOFDARTIKEL

De betekenis van 't kerkelijk belijden voor het wijsgeerig denken.¹⁾

Zooals U weet heb ik de Januairvergadering, waar de eerste schermutselingen over dit onderwerp werden gevoerd, niet bijgewoond. Ik moet dus afgaan op wat me, officieel dan wel officieus, over de problemstelling in die vergadering is gezegd. Volgens een brief van den secretaris heeft Drs Keizer de stelling verdedigd, „dat de kerkelijke belijdenis naar haar aard tevens de grondslag is voor de theoretische prolegomena“. Daartegenover „poneerde Prof. Dooyeweerd, dat dit tot gevolg zou hebben, dat kerkelijke organen bevoegd geacht moeten worden een blindend oordeel te vellen over niet-kerkelijke zaken, i.e. de voorwetenschappelijke grondslagen van vakwetenschap en wijsbegeerte“. En even later in datzelfde schrijven volgde nog: „Prof. Dooyeweerd e.s. staan op het standpunt, dat een kerkelijke belijdenis naar haar aard geen bindende kracht heeft t.a.v. niet-kerkelijke zaken. Wel gelooven zij, dat de Christen normaliter in zijn kerkelijke belijdenis dezelfde grondgedachten zal terugvinden die hem ook leiding geven bij zijn wetenschappelijk onderzoek. Is dit echter in zeker opzicht niet het geval, dan belet h.i. een fout, door kerkelijke organen t.a.v. de kerkelijke belijdenis begaan hen niet op ander dan kerkelijk terrein den ouden koers te blijven volgen“.

Tot zoover de beide standpunten. Als ik 't goed begrepen heb houdt dit onderwerp verband met de breuk in het kerkelijk leven. Bedoeld wordt dus niet een uiteenzetting te geven over dit onderwerp „an sich“, evenmin over het vraagstuk der interkerkelijkheid in het algemeen. Maar de kwestie is zeer concreet deze: of de breuk, die sinds '44 in de Geref. kerken bewust geslagen werd, en in '46 nadrukkelijk gehandhaafd, een verandering beteekent voor het samengaan en samenwerken van synodocraten en vrijgemaakten in het verband van de V.C.W. (Vereeniging voor Calvinistische Wijsbegeerte).

Zoo heb ik dan ook de kwestie aangepakt; niet als een theoretisch probleem, maar als een religieus-practische vraag voor de heel concrete situatie waarin we thans gekomen zijn. En ik ben dankbaar, dat de kwestie zoo aan de orde komt. Vanzelf schrijnt dan ook hier de pijn over deze verschrikkelijke breuk. Maar dat heeft toch weer het voordeel, dat het nu iedereen ook in dit verband onmogelijk geworden is, de kerk niet ernstig te nemen. We kunnen gelukkig ook vanmiddag niet als toeschouwers spreken; de kerkvragen zijn gelukkig hier existentieel geworden.

Nu is het spreken over dit onderwerp me wel zeer gemakkelijk gemaakt door het feit, dat onze Vereeniging zich hierover al uitgesproken heeft — in haar statuten. Ik heb niets te verdedigen vanmiddag, ik heb slechts te repeteeren dingen waar-

over we het allen allang eens zijn, en die we dan ook allen met onze handteekening allang bekrachtigd hebben. Slechts op twee punten vestig ik de aandacht:

a) op onze naam. We willen heeten „Vereeniging voor Calvinistische wijsbegeerte“. Calvinistisch! Feitelijk is daarmee reeds alles gezegd. Want zonder te beweren, dat ik in staat ben om in enkele minuten den inhoud van dat „Calvinistisch“ volledig weer te geven, meen ik dat we het erover eens zijn, dat voor de Calvinistische reformatie twee momenten wezenlijk zijn: ze is antischolastisch en antihiërarchisch. Niemand minder dan Ds van Teylingen heeft in zijn „Aard en achtergrond van het geschild in de Gereformeerde Kerken“ de scholastiek getypeerd als een richting, die „vanuit de verborgen dingen (de verkiesing) redeneert en tracht zoo tot een gesloten systeem te geraken“ (p. 25); ze was van allerlei „verborgen“ dingen op de hoogte, en kwam zoo tot een heel bepaald begrip van een „Goddelijke wereldorde“; „zoo heerschte in de Scholastiek de School... over de Kerk en het dogma, en de geopenbaarde dingen werden vanuit de verborgene verstaan en daardoor bepaald. De Reformatoren, bijzonder Calvin, braken met dit alles. Zij gingen uit van de geopenbaarde dingen, van de Schrift, en lieten zich door haar alleen binden“ (p. 26).

Calvin heeft dus scherp de begrenzing van de taak der kerk gezien. Ze heeft te belijden, doch haar belijdenis mag nooit zijn een „gesloten systeem van verborgen dingen“, ze kan slechts zijn een naspreken van het geopenbaarde Woord.

En in verband met deze begrenzing van de taak der kerk staat dan ook de afbakening van de grens van het gezag der kerk. Ze kan nooit binden aan haar gesloten systeem, want ze vraagt slechts binding aan het Woord Gods. Calvin heeft altijd vastgehouden, dat de kerk in haar spreken en handelen onderworpen bleef aan het Woord, en daarom nooit gewild dat aan den geloovige een ander juk zou worden opgelegd dan het zachte juk van het Woord des Heeren. En hij heeft daarom de geloovigen in deze landen geleerd in de R.K. kerk de valsche kerk te zien, omdat zij zichzelf en haar ordinantiën meer macht toeschreef dan den Woorden Gods. Zoodra de kerk in haar belijden en handelen ingaat tegen — of uitgaat boven het Woord, heeft ze uitteraard geen gezag, en kan ze geen enkele binding opleggen; want het Woord van Christus is het eenig gezag in de kerk. En wanneer de kerk toch het aandurfte zoodanigge besluiten bindend te verklaren, schuift ze zichzelf hiërarchisch tussehen den Heer en zijn gemeente.

Welnu: door zich te noemen „Vereeniging voor Calvinistische Wijsbegeerte“ heeft onze vereeniging publiek voor God en menschen belijdenis gedaan van wat ze wilde. Ze heeft zich, door bewust dezen naam te kiezen, gerepresenteerd als een organisatie, die om Christus' wil o.a. alle scholastiek en alle hiërarchie van harte vijand was.

b). Nog scherper heeft zich deze vereeniging — en elk van haar leden door zijn handteekening, volgens art. 5 der Statuten — over deze dingen uitgesproken in het blijkens art. 16 der Statuten onder anderlijke artikel 2, waarin ze belijdenis deed van haar grondslag. Daar staat toch dit: „De Vereeniging, overtuigd, dat alle filosofie in haar uitgang, richting en uitwerking religieus bepaald is en neutraliteit ten deze derhalve is uitgesloten, belijdt den Christus der Schriften, den Verlosser van geheel het leven, als den nieuwen Wortel ook van het wetenschappelijk denken. Mitsdien wil zij de wijsbegeerte slechts beoefenen bij het licht der Heilige Schrift, in den

zin der drie formulieren van eenigheid beleiden als het woord Gods, onder afwijzing van alle synthese met eenig denken etc...“

'k Mag toch rustig zeggen, dat het juist dit artikel is geweest, dat onze studeerende Calvinistische jeugd gegrepen heeft. De wijsgeerige arbeid van de hoogleeraren Vollenhove en Dooyeweerd heeft onze jongelui enthousiast gemaakt; enthousiast niet over hun terminologie, maar over het uitgangspunt van alle wetenschap. In de dagen dat de Synode der Gereformeerde Kerken zich opmaakte, om ook verschillende vruchten van deze wijsbegeerte te stellen onder haar be- en veroordeeling, in de dagen dat een felle verkettering begon niet het minst van wat deze wijsbegeerte zei over het „hart“, in die dagen stond verreweg het grootste deel van onze studentenwereld in brand voor deze opvattingen omtrent het „hart“. Het was voor haar een geloofsvertuiging, dat hier niet in geding was een psychologisch theorieetje, doch dat het hier ging over het abc van christelijke wetenschap. Met een diepe overtuiging stonden ze achter wat de kern is van artikel 2: alle denken religieus bepaald.

Dat betekende voor hen: heel ons denken zal beheerscht worden niet door kerkelijke scholastiek, maar door het Woord.

En daarover waren ook wij in dit vereenigingsverband het roerend eens. We wilden vanwege de onmogelijkheid van neutraliteit in dezen heel ons wetenschappelijk werken, ook onzen wijsgeerigen arbeid, slechts verrichten bij het licht der Heilige Schrift. Daarmee spraken we uit, dat bij elke vakwetenschap, het denken gericht behoorde te worden door het Woord.

Nu voegt art. 2 hieraan toe, dat de vereeniging de Heilige Schrift „in den zin der drie formulieren van eenigheid belijdt als het Woord Gods“. Uitteraard beteekent dat voor menschen die de perspicuitas scripturae²⁾ belijden niet, dat het Woord Gods een toelichting noodig heeft, gelijk dat bij sommige leeruitspraken het geval was. Toch heeft die toevoeging zin. De vereeniging sprak, juist vanwege de perspicuitas³⁾, uit, dat de Schrift dat zegt wat de drie formulieren belijden. Ze stelde daarmee de formulieren niet gelijk met de Schrift, maar ze zei wel, tegenover alle Woord-verlating dat de inhoud der Schriften getrouw was weergegeven in die formulieren. Ze stelde wel niet de formulieren op één lijn met de Schrift, doch ze stelde die formulieren wel aan den kant der Schrift; juist door in dit verband de drie formulieren te noemen, toonde ze dat het haar ernst was, toen ze het Woord als norm ook voor het wetenschappelijk denken beleed. De verwijzing naar de Schrift wilde niet zijn een vroom gebaar, en evenmin een opzettelijke vaagheid; integendeel, we hebben gezegd: de Schrift spreekt klaar, ze spreekt klaarlijklijk zoo als de kerk het klaar beleiden heeft; en zoo, in haar klaarlijklijkheid, in haar doorzichtigheid die de kerk tot het klare belijden in staat stelde, zoo is deze Schrift de norm ook voor het wijsgeerig denken.

De vereeniging erkende dus als fundamenteel voor haar arbeid het kerkelijk belijden. Daarmee gaf ze haar antischolastisch en antihiërarchisch karakter niet prijs; allerminst. Ze wees af elke grensoverschrijding der kerk; maar juist daarin eerbiedigde ze volkomen de macht van de kerk. Daarvoor waren we dan toch ook de zonen van Calvin, die alle scholastisch-hiërarchisch „belijden“ haatte, maar toch van de kerk zeer heerlijke dingen bleef spreken. Calvin heeft, toen hij de kerk naar de Schriften terugriep, elken geloovige de betekenis en de macht en het gezag der kerk weer doen belijden. Hij heeft ons ook geleerd, het geheel eigenaardig karakter der kerk te eerbiedigen, door ze niet te zien als een coetus⁴⁾ van menschen slechts, doch allereerst als een congregatie⁵⁾ van Christus. Hij

heeft ons ook doen zien, dat deze kerk een eigenaardige plaats gekregen heeft in ons leven, de plaats n.l. van moeder der geloovigen, die door haar dienst de kinderen voor Christus baart. Zij is toch pilaar en vastigheid der waarheid; aan haar zijn de woorden des levens toevertrouwd; zij heeft de getuigenis van Jezus Christus; en het is door haar verkondiging dat de Geest ons tot het geloof bracht. Want hoe zouden wij hebben kunnen gelooven zonder die ons predikte? Daarmee gaat de kerk vooraf aan alle door Christenen aangegane verenigingsverbanden op confessionneelen grondslag. Het is toch niet zoo, dat we op de een of andere, niet nader te bepalen wijze tot het geloof komen, en dan tot allerlei verbanden toetreden, tot het kerkverband en, onafhankelijk daarvan, ook b.v. tot een wijsgeerig verband? Christus heeft ons in de kerk doen geboren worden, en door haar prediking ons tot het geloof gebracht, en door deze geloofsgemeenschap die in en door de kerk gelegd en gewerkt en onderhouden wordt, door deze geloofsgemeenschap legde Hij het fundament ook voor een geloovig samenwerken in wijsgeerig verband. Daar is geen V.C.W. denkbaar zonder de kerk; de kerk is één van de vooronderstellingen van deze vereniging. En dat wel in dubbel zin. Omdat het geloof leidend is bij al ons denken, daarom is de kerk die is ingeschakeld door Christus bij het werken van het geloof en dus ook bij het leggen van den geloofsband, — daarom is de kerk met haar kerkgrunda fundamenteel voor ons geloovig denken. En Christus heeft al zijn geloovigen niet maar tot kinderen der kerk gemaakt, maar Hij plaatst ze ook zoolang ze leven onder haar episkopé¹⁾. Met heel hun leven, ook met hun denken en met hun levensverbanden die ze vrijwillig aangaan. We staan ook hier onder het opzicht en de tucht der kerk. Van haar kerkgrunda²⁾ bedient Christus zich om ons tot de eenigheid des geloofs te brengen in gemeenschap met al de heiligen, en onder haar episkopé³⁾ stelt Hij ons met alles wat wij uit het geloof willen doen.

't Is toch wel heel fijn, dat in art. 2 de kerkelijke formulieren genoemd worden, en beleden in hun specifieke karakter als formulieren van é é n i g h e i d. Wij waren al één voordat we hier bij elkaar kwamen. In en door de kerk waren we een geloofsgemeenschap reeds geworden. En die geloofsgemeenschap beteekent niet maar een kerkelijk-institutionele gemeenschap, maar ze beteekent gemeenschap der heiligen, die zich geroepen weten ook hun wijsgeerige gaven ten nutte en ter zaligheid der andere lidmaten gewillig en met vreugde aan te wenden. We wisten dat we één waren, voordat we hier één werden, vanwege de eenigheid des geloofs. En — dat mag er wel even bij — ook vanwege de eenigheid der liefde. Want de belijdenis is niet slechts belijdenis van het Woord des geloofs, doch ook van de wet der dankbaarheid. Ook daarin waren we dus één. En door dit artikel als grondslag onzer vereniging bewust te aanvaarden, hebben we belijdenis gedaan van de richting van ons samen-denken, én van de normen voor ons samenwerken.

Kort en goed: we hebben hoofd voor hoofd van de 3 formulieren verklaard: deze vereenigen ons, niet maar in de kerk, doch in het geloof, d.w.z. deze vereenigen ons overal; en deze formulieren binden ons, niet maar in de kerk, doch in het geloof, en in de liefde, d.w.z. ze binden ons overal, ook in de wijsbegeerte.

B. HOLWERDA.

¹⁾ Op verzoek van verschillende zijden publiceer ik hier het referaat, dat ik onder dezen titel hield op de huishoudelijke vergadering van de Vereniging voor Calvinistische Wijsbegeerte, gehouden op 12 Juni j.l. B. H.

²⁾ De duidelijkheid der H. Schrift. Redactie.

³⁾ Zie noot 2.

⁴⁾ Samenkomst. Redactie.

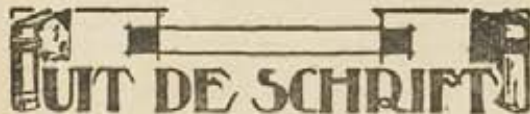
⁵⁾ Bijeenkomst vergadering. Redactie.

⁶⁾ Prediking, Voodschap. Redactie.

⁷⁾ Opzicht. Redactie.

⁸⁾ Zie noot 6.

⁹⁾ Zie noot 7.

UIT DE SCHRIFT GARANTIE GEVENDE WEZENS-IDENTITEIT.

En God zelde tot Mozes: „Ik ben die Ik ben” en Hij zeide: „zoo zult gij tot de Israëlieten zeggen: 'Ik ben' heeft mij tot u gezonden..... Jahwe (Hij is)..... heeft mij tot u gezonden”. Ex. 3:14, 15.

De Naam van den HEERE, den Verbondsgod, wordt slechts in het geloof verstaan.

In het geloof, d.w.z. in aanneming van wat, niet maar in een „eigenaam”, doch in een „oordeel” (onderwerp, gezegde, voorwerp), die God, die zich HEERE noemt, omtrent zichzelf aan zijn bondsvolk, ten aanzien van dit verbond, openbaart. Neem dat geloof weg, en laat dat in „oor-

deelen” tot ons komende spreken van den Verbondsgod buiten beschouwing, en de Naam van den HEERE wordt ons onverstaaenbaar; wat die naam bedoelt, blijft ons dan verborgen.

Immers, wat houdt die naam dan eigenlijk in? Ge zoudt kunnen zeggen: hij is niet anders dan een formule uit de formeele logica. Op de vraag, wie Hij is, antwoordt de aan Mozes verschijnende God: „Ik ben die Ik ben”. Men mag het afkorten tot „Ik ben”, maar volledig gelezen luidt de formule: „Ik ben die Ik ben”. Op Mij past de formule: „a is a”.

En als die God dan van zichzelf zegt: „Ik ben die Ik ben”, dan doet het hoorende volk daarvan verslag; het zet den spreekvorm van den eersten persoon over in dien van den derden, en verklaart op zijn beurt dan: „Hij is, die Hij is”. Op Hem past de formule: „a is a”. Want Jahwe beteekent: Hij is. Jahwe asjer jahwe: Hij is die Hij is.

En daar staan we nu. Wat moeten we daarmee beginnen, als we die formule nu „op zichzelf” bezien, los van het gesprek, dat de Spreker-God met ons voert omtrent zichzelf en zijn werk?

We beginnen er niet veel mee. En als we er iets mee aanvangen, dan is dat dwaasheid, zoolang wij de „formule” losmaken van zijn verhaal omtrent zijn evangelische werken.

„Ik ben, die Ik ben”; „hij is, die hij is”; „a is a”, — daarop bouwt de é é n e filosoof een verhandeling over het verschil tusschen identiteit en gelijkheid, en de ander maakt er een uitgangspunt van voor heel zijn wijsgeerig systeem. Een derde bindt er voordrachten over logische onderwerpen aan vast.

Maar wat heeft de mensch, die het „gun leven aan mijn ziel” op de lippen voelt branden, aan zulke speculaties?

Minder dan niets.

En toch: zoolang hij niet luistert naar het „gezegde” dat bij het „onderwerp” van den door God gesproken „volzin” komt, zoolang heeft ook hij aan dien Naam van God geen hou-vast. „A is a”,... maar dat geldt immers van alle identiteit. Indien men in de taal der ongeleerden spreekt — en in geen andere taal wil ooit de bijbel spreken, en met geen andere taal behoeft trouwens Mozes zijn slavenvolkje aan boord te komen — dan kan men toch zeggen: ieder mensch, elke engel en duivel, kan verklaren: „Ik ben die Ik ben”? In die taal der eenvoudigen beteekent de formule: „hij is die hij is”, niet in het geringste een uitspraak over filosofiekwesties, als daar zijn: de vraag van identiteit of gelijkheid; van „zijn” dan wel „worden”; van ontologische dan wel formeel-logische oordeelen; of hoe verder de wetenschappelijke mensch zich moge uitdrukken. Het beteekent voor hen eenvoudig hetzelfde als „Jan is Jan”, en „Piet is Piet”, en „een tafel is een tafel”. Maar wat hebben zij „aan dien Naam”? Zoolang die Naam hun niet meer zegt dan dit?

De mensch heeft er niets aan, zoolang hij niet volledig luistert erin.

Maar als hij wezenlijk luistert, dan verneemt hij, dat, indien God waarlijk God is, zijn „namen” altijd „gezegden” zijn. En dat die namen, als God zelf ze openbaart, betrouwbare gezegden zijn. Het zijn gezegden omtrent Gods levende, versche, tijdelijk zich voltrekende handelen ter uitvoering van een eeuwig plan. Want „Hij is die Hij is”. Hij „is”, „zichzelf” in zijn doen.

Zegt dan die God: Ik heb tot u dezen Mozes gezonden, dan wordt die ZENDING van Mozes het „gezegde”, waarin zich de Naam ontvouwt. In dat „zenden” van Mozes, dien middeelaar, spreekt zich de genade en de barmhartigheid van dien zendenden God uit. Hij heeft zijn slavenvolk aangezien; is aan de ellende van dat volk indachtig geweest; gaat zelf aan farao's hof het pleit ervoor voeren; wordt zoo zijn ongeroepen advocaat; zóó gansch „om niet” tot hulp gereed, dat slechts wie bondskind in zijn volk is, fundamenteel verstaan kan wat het zeggen wil, dat advocaten werken „pro Deo”.... zoo vaak zij aan wie niets te betalen heeft niettemin bijstand verleen in rechten.

En in den innigen samenhang van onderwerp en gezegde wordt nu de naam „Hij is die Hij is” een levende fontein. „Hij” is bezig een middeelaar te zenden, Hij komt te hulp, Hij roept de dooden om te leven, Hij opent de gevangenis, en zet de poort van 't „diensthuis” zeer wijd open. Dat is zijn werk; gelijk Hij zelf het van zich komt vertellen en omschrijven. En in dat werken-van-zijn-evangelie-daad nu weet ik, dat „Hij is die Hij is”; want niet ik heb dat geconstrueerd, vanuit mijn godsbegrip of zoo, maar Hij zelf heeft zóó van zich gesproken, en nu kom ik Hem nasprenken. Zou ik van MIJN kant hebben gezegd: de algemeene formule, door mij bedacht, heb ik vertrouwend op de intuïtie van mijn logisch denken, op Hem daarboven „toe-gepast”, wel, dan, ware „Hij” een ontwerp van mijn gedachten, en mijn naam-geving, mijn trotsche bewering: „(ook) Hij is, die Hij is”, ware dan alleen maar een bewijs,

dat ik vind, dat mijn verstand (looze) garantie geeft aan zichzelf, omdat ik geloof in de identiteit van mijn gedachten. Maar nu ik Hem slechts naspreek, en nu ik dit doe in het geloof, dat Hem, den levenden tot mij komenden God aanneemt in zijn spreken, nu is mijn overzetten van Zijn zelfbewuste „Ik ben die Ik ben” in mijn eigen taal: „Hij is, die Hij is”, niet minder dan een vrucht van Zijn verheven werking, die mij verzekering gegeven heeft en geeft: dat Zijn Naam identiteit beteekent van zijn wezen, van zijn leven, zijn raaden-daad, doch dan zulk een identiteit, die mij verkondigd is en wordt in het nauwste verband met de concrete handeling der verlossing van zijn bondsvolk, waarin ik geboren ben. Dat is te zeggen: nu Hij dit grootsche van ZICHZELF gezegd heeft in verband met de bewogen zending van den man-van-hulp, nu beteekent de afkondiging van zijn wezensidentiteit niets anders dan garantie. Hij garandeert mij, dat Hij nimmer zal veranderen, en dat Hij aan zichzelf getrouw blijft in 't verkiezen van zijn volk, en van mijzelf tot eeuwig leven.

Ik heb geen „klanken” aan te hooren, maar zijn „oordeel”, zijn „rede”, zijn „gesprek”, zijn van genade overvloeiende „volzinnen” aan te nemen: Jahwe beteekent: eeuwige wezensidentiteit, gelijk ze, achteraf gepredikt zijnde, in den tijd vóór alle tijd een eeuwigheid garantie geeft aan zijn verbondsvolk, garantie van de onveranderlijkheid van zijn beloften, garantie van het „ja-en-amen-karakter” zijner woorden. K. S.

Ds JOH. FRANCKE CONTRA Dr. H. N. RIDDERBOS.

Bij de firma D. H. Littooy Azn. te Terneuzen verscheen een brochure van ds Joh. Francke (Rotterdam-Delfshaven) waarin deze grondig afrekent met de twee brochures, die dr. H. N. Ridderbos (Kampen) schreef in welke hij het zichzelf nadien reeds verteerd hebbende synodalistisch getheologiseer trachtte te verdedigen. De brochure handelt over het bijbelsche beloftebegrip en voert tot titel: „Het Laatste Bolwerk Behouden!” De titel is gekozen, omdat dr. H. N. Ridderbos had gemeend, dat met het staan of vallen van de voorwaarde-lijkheid der belofte het laatste bolwerk van het verzet tegen de synodalistische leer staat of valt; hij zelf zou de onvoorwaardelijkheid der belofte aantoonen, en daarmee het laatste bolwerk van het verzet tegen de synode der H. H. Ridderbos c.s. „nemen”. En nu wordt door ds. Francke duidelijk aangetoond, dat dr. H. N. Ridderbos zich slag op slag vergist; dat hij óf de Schrift niet laat spreken óf hetgeen zij zegt verkeerd „uitlegt”, d.w.z. zijn eigen meening er in legt; en dat zijn brochure „een groote mislukking” is, en vol fouten.

Er is van synodocratische zijde geïnspireerd, dat van de zijde der aloude Gereformeerde Kerken men niet wist te antwoorden op de brochures-Ridderbos. Welnu, hier heeft men nog een antwoord. Tevoren had prof. Greijdanus in het Handboek van onze kerken reeds van repliek gediend. Het is weliswaar onmogelijk op alle theorieën, waarmede men ginds tracht het debat over de eigenlijke schorsingsgronden dáár van af te leiden, in te gaan. Maar zoo'n enkele schijnprofetie is soms toch vanwege het er om heen zwevend aroma de moeite waard. Wij zijn ds. Francke voor zijn geslaagd betoog zeer dankbaar, en bevelen ieder de lectuur ten zeerste aan: ook hierom wijl iedereen ze volgen kan. K. S.

THEOLOGISCHE HOOGESCHOOL.

Nog enkele mededeelingen betreffende de „Kampervolk”, in aansluiting op de mededeelingen in „De Reformatie” van Vrijdag j.l.

a. Na afloop van den bidstond, is in „Ons Gebouw” — naast de kerk — een begroetingsavond.
b. Woensdag 3 October, is in „Ons Gebouw” (naast Nieuwe Kerk) van 9 uur v.m. tot 8 uur n.m. gelegenheid koffie en thee te gebruiken. Drie zalen zijn voor onze gasten van buiten gereserveerd.

In verband met het groote aantal gasten, zal van deze gelegenheid veel gebruik moeten worden gemaakt, daar de hotel-ruimte in Kampen beperkt is.
c. Tijdens de middagvergadering is er tevens gelegenheid voor het aanbieden van cadeaux voor het gebouw onzer Hoogeschool.

d. Woensdagavond na 8 uur, is er geen gelegenheid meer om het nieuwe gebouw te bezichtigen.

e. De leden van de Geref. Kerk van Kampen, die het nieuwe gebouw wenschen te bezichtigen, worden vriendelijk verzocht niet des Woensdags te komen, maar Donderdag 3 October des v.m. van 9-12 uur. J. B.

PUBLIOT HOOGES

Het is risch belaz gedocume in a k i z auteurs en willen zene ken (bijv. graag ont-papier met

Verder Rapporten nodes.

Het a BROEF dit straat-gekomen

DE BOE

Ds Brel cl. Zwolle prodikant, vang der — wie sch van de „D reerde de betreuren, het in Zwo ging destij de Zwolse K. S. zelf ineens ged Thijs en dat K. S., doen.

Naast v bare weter zuimd het doeld, mee weer. Prin had die ze tijds gestat der classis conflict, er dat bezwe laatste in de vrije ke ja, — we t anderen of Die heele diend wege

Secundi: n i e u w e

Formule nu maar, t van vrede Toen schre geschieden later „sch is een nie wijzgd), k ge dan per Toen antw l e d e r e b o n d e n ,

aan de ou henen uit! formules r node zeg binden heel kalm van hun k stukje was dooving.

Had ds K. S. gejol

K. S. gejol

MILITAD

Op de 1 Gereformes Sept. 1946, der militat

Twee ge dat over l vaderland namen hun toeven, au uit, dat de meen is, n zonde van

en van d lijke pers, en onze n vangen, w

Namens

(Hoe sti den”? En